

REGERINGEN

Regeringsbeslut

8

2009-07-16

M2008/139/F/M

Miljödepartementet

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Ank 2009-07-29

Dnr 511-10965-07

Venjans viltvårdsområdesförening
c/o Per Ahlenbäck
Utmelandsvägen 4
792 36 MORA

Överklagande i fråga om naturreservatet Nordbläster, Mora kommun

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen ändrar Länsstyrelsens i Dalarnas län beslut den 14 december 2007 på så sätt att reservatsföreskriften A 10 får följande lydelse.

Det är förbjudet att inom reservatet jaga annat än björn, älg, rådjur, räv, hare, vildsvin, mink, orre och tjäder.

Regeringen beslutar vidare att följande tillägg görs till reservatsföreskrifterna.

Föreskriften under A 10 utgör inte hinder mot att tillämpa bestämmelserna om skyddsjakt i 28 och 28 a §§ jaktförordningen (1987:905).

Regeringen avslår överklagandet i övrigt.

Länsstyrelsen ska kungöra regeringens beslut på samma sätt som det överklagade beslutet kungjordes.

Ärendet

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutade den 14 december 2007 att bilda naturreservatet Nordbläster i Mora kommun, se *bilagan*.

Venjans viltvårdsområdesförening har överklagat länsstyrelsens beslut och anfört bl.a. följande. Den ringa björnjakt som förekommer har ringa eller ingen påverkan på reservatet. Björnjakten bedrivs med löshund i Venjan och att fullständigt passa av vid gräns till naturreservat är i sig inte möjligt. Det är inte heller möjligt att som ensam jägare gå runt reservatet i förhoppning att hunden driver björnen igenom reservatet. Det förekommer att tilldelning av björn finns kvar vid älgjakt. Det

förefaller då inte rimligt att vid denna jakt förbjuda björnjakt av del av älgsåten.

Venjans viltvårdsområdesförening har kommit in med ytterligare skrivelser och därvid anført bl.a. följande. Förutom björnjakt förbjuds även jakt på en del andra jaktbara viltarter. Främst gäller det lodjur där man precis som för björnen i dag bedriver jakten som skyddsjakt enligt särskilt beslut från Naturvårdsverket. Skyddsjakten på björn och lo är noga reglerad och utgår från vetenskapliga fakta och de mål för rovdjurstammarna som riksdagen satt upp. Ett förbud mot sådan jakt inom reservatet med dess begränsade areal har ingen beståndsreglerande effekt sett till länet som helhet. Det är dessutom helt omotiverat mot bakgrund av syftet med reservatet eftersom avsikten främst är att skydda olika biotoper. Jakt efter björn och lo kan bedrivas i resten av viltvårdsområdet och restriktionerna innebär endast ett byråkratiskt hinder utan effekt i närområdet. Länsstyrelsen har inte heller motiverat sina restriktioner i denna del. Samtliga restriktioner vad gäller jaktbara viltarter ska upphävas. Reservatsbestämmelserna är totalt omotiverade mot bakgrund av syftet med reservatet och vid den intresseavvägning som ska göras, särskilt när jakt på de viktigaste och mest frekvent förekommande jaktbara viltarterna är uttryckligen tillåtna för jakt. Även skyddsjakt på varg m.fl. rovdjur på enskilds initiativ med stöd av 28 § jaktförordningen och dess tilläggsförordning samt den skyddsjakt som beslutas av Naturvårdsverket synes förbjudas av länsstyrelsens beslut. Detta måste anses strida mot principerna för normgivningsmakten. Länsstyrelsens beslut ska således upphävas även i denna del.

Länsstyrelsen har i yttrande den 22 maj 2008 anført bl.a. följande. I yttrandet förtydligas motiven till den föreskrift som överklagandena gäller. Föreskriften grundar sig på en policy för jakt i naturreservat som länsstyrelsen arbetat fram under de senaste åren. Denna policy kommer inom kort att beslutas av landshövdingen. Naturreservatet Nordbläster har som syfte att skydda hela biotoperna/skogsekosystemet med alla naturligt förekommande djur och växter. Detta inkluderar hela det ekologiska samspel som råder mellan vegetation – bytesdjur – rovdjur, samt asätare och nedbrytare. Att genom jakt göra uttag för vilt samspelar inte med detta. Mot den bakgrunden är utgångspunkten för att uppnå syftet enligt 7 kap. 5 § miljöbalken att jakt inte ska tillåtas i naturreservatet. I mindre naturreservat kan nyttan av ett jaktförbud inte anses stå i proportion till det intrång det innebär för den enskilde. I större naturreservat är däremot ett jaktförbud motiverat. Storleken på naturreservatet Nordbläster är 371 ha, vilket faller inom ramen för vad länsstyrelsen räknar till större naturreservat (över ca 300 ha i norra Dalarna). Undantag från jaktförbudet har gjorts för arter som är allmänt förekommande i skogslandskapet som helhet och som är av stor jaktlig betydelse för de lokala jaktutövarna. Dessa arter är älg, rådjur, hare och räv. Jakt tillåts också på orre och tjäder. Trots att jakten bedöms ha en viss påverkan på de lokala populationerna av tjäder och orre har länsstyrelsen gjort avväg-

ningen att det är möjligt att tills vidare tillmötesgå de lokala intressena i detta fall. Om fågelstammarna minskar i detta landskapsavsnitt på grund av ökat jakttryck eller av annan anledning bör föreskriften skärpas. Mink och vildsvin är arter som inte är naturligt förekommande i denna region och som kan skada skyddsvärda arter och biotoper i reservatet. Jakt på dessa två arter tillåts därför inom reservatet. Jakt på stora rovdjur ingår inte i allmän jakt. Främsta syftet med jakt på stora rovdjur är att förebygga och minska skador på tamdjur och jakten ska styras till de områden där rovdjuren gör mest skada. Dit hör inte det aktuella naturreservatet. En riktad skydds jakt, dvs. jakt på enskilda skadegörande individer, bör om det blir aktuellt kunna beviljas efter dispens från länsstyrelsen. Ett förtydligande bör tillfogas motiven till föreskrifterna. Länsstyrelsen anser det rimligt att 28 § jaktförordningen samt förordning (2007:127) med särskilda bestämmelser om skyddsåtgärder vid rovdjursangrepp bör kunna tillämpas även inom naturreservatet utan hinder av reservatsföreskrifterna.

Venjans viltvårdsområdesförening har kommit in med ytterligare en skrivelse och har därvid anfört bl.a. följande. Motiven som anges i länsstyrelsens yttrande överensstämmer inte med verkligheten. De biotoper länsstyrelsen vill skydda genom bildande av naturreservat har ingen, eller mycket ringa, betydelse i den näringskedja som beskrivs. Dessutom påstås felaktigt att undantag har gjorts för arter som är allmänt förekommande och som är av stor lokal jaktlig betydelse. Dessa restriktioner, på en för viltvårdsområdet liten yta, kommer att ha en mycket stor inverkan på det praktiska jaktutövandet. Med tanke på de konsekvenser som kan bli verklighet under vissa omständigheter kommer det praktiska jaktutövandet till och med att omöjliggöras. Detta är exempelvis fallet om en björn faller inom ett naturreservat efter att ha blivit påskjuten utanför. Det finns inga hållbara motiv eller avvägningar till att jaktrestriktioner av någon form ska förekomma inom naturreservat inom Venjans viltvårdsområde.

Skälen för regeringens beslut

Ett område får förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. I beslut om att bilda naturreservat ska anges skälen för beslutet och de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Föreskrifterna ska enligt förarbetena till miljöbalken inte vara mer ingripande än vad som krävs för att tillgodose syftet med reservatet (prop. 1997/98:45, del 2, s. 73).

Syftet med naturreservatet Nordbläster är enligt länsstyrelsens beslut att bevara biologisk mångfald och att tillgodose behov av områden för fri-

luftslivet. Syftet är att bevara en skogsmyrmosaik. Särskilt prioriterade är de stora våtmarkerna med inslag av småvatten och de värdefulla tallnaturskogar som finns i området. Syftet är också att på längre sikt öka naturvärdena i de mer triviala skogsmarkerna i området. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet. Syftet ska nås bl.a. genom att området undantas från skogsbruk och annan verksamhet som kan skada de livsmiljöer samt växt- och djursamhällen som är knutna till skogsmyrmosaiken. För att säkerställa syftet med naturreservatet har länsstyrelsen meddelat föreskrifter som bl.a. förbjuder jakt av annat än älg, rådjur, räv, hare, vildsvin, mink, orre och tjäder. Länsstyrelsen har i skälen till beslutet anförts bl.a. att föreskriften om jaktförbud motiveras med att naturreservatets syfte är att skydda hela biotopen med alla naturligt förekommande djur och växter, inklusive det ekologiska samspel som råder mellan vegetation och bytesdjur. Undantag görs dock för mink och vildsvin som inte är för trakten naturligt förekommande arter samt för älg, rådjur, hare och räv som är arter av stor jaktlig betydelse och dessutom allmänt förekommande i skogslandskapet som helhet. Jakt på skogsfågel har i sig troligen inte någon större påverkan på skogsfågelstammen i relation till exempelvis skogsbruk. Det kan däremot finnas ett värde i att lokalt minska påfrestningarna på fågelstammen i så stor utsträckning som möjligt. Jakt på orre och tjäder tillåts eftersom jakten har en relativt begränsad omfattning.

Regeringen finner att det av utredningen i ärendet framgår att det avgränsade området har så höga naturvärden att det är motiverat att skydda det som naturreservat med angivet syfte.

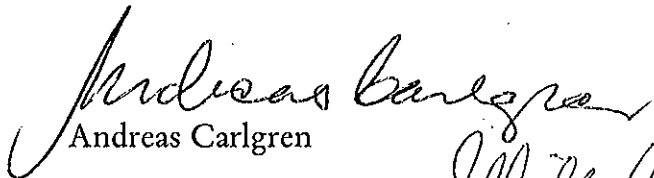
Regeringen anser att även jakt på björn bör undantas från jaktförbudet eftersom reservatsområdets storlek utgör mindre än en procent av en björns totala hemområde. Ett sådant undantag bedöms inte äventyra syftet med reservatet. Regeringen finner att de föreskrifter i övrigt länsstyrelsen har beslutat är väl avvägda och lämpliga för att tillgodose syftet med reservatet.

Länsstyrelsen har anförts att ett förtydligande bör tillfogas motiven till föreskrifterna på så sätt att 28 § jaktförordningen samt förordningen med särskilda bestämmelser om skyddsåtgärder vid rovdjursangrepp bör kunna tillämpas även inom naturreservatet utan hinder av reservatsföreskrifterna. Regeringen anser att ett förtydligande i enlighet med länsstyrelsens förslag bör göras genom ett tillägg till reservatsföreskrifterna. Regeringen konstaterar dock att förordningen med särskilda bestämmelser om skyddsåtgärder vid rovdjursangrepp upphörde att gälla den 1 maj 2009 och att bestämmelserna i den förordningen numera återfinns i 28 och 28 a §§ jaktförordningen.

Sammantaget finner regeringen, vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen, att det inte framkommit några omständigheter som,

utöver ovan nämnda ändringar, utgör skäl att ändra länsstyrelsens beslut.
Överklagandet bör därför i övrigt avslås.

På regeringens vägnar

Andreas Carlgren

Ulrika Agerskans

Kopia till

Jordbruksdepartementet

Naturvårdsverket

✓ Länsstyrelsen i Dalarnas län (handlingar återsänds)

Mora kommun

BILDANDE AV NATURRESERVATET NORDBLÄSTER I MORA KOMMUN

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Området är ca 371 ha stort och består av en skogsmyrmosaik med värdefulla tallskogar. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen i bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Nordbläster
Kommun	Mora
Län	Dalarna
Församling/socken	Venjan
Naturgeografisk region	32b Norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter.
Fastigheter	Stutt 299:1
Areal	Total areal: 371 ha Landareal: 362 ha Produktiv skogsmark: 190 ha (källa: omarronderingshandlingar)

Syfte med naturreservatet

Syftet är att

Bevara biologisk mångfald

Syftet med naturreservatet är att bevara en skogsmyrmosaik. Särskilt prioriterade är de stora våtmarkerna med inslag av småvatten och de värdefulla tallnaturskogar som finns i området. Syftet är också att på längre sikt öka naturvärdena i de mer triviala skogsmarkerna i området.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet.

Syftet ska nås genom:

Föreskrifter för området

- Området undantas från skogsbruk och annan verksamhet som kan skada de livsmiljöer samt växt- och djursamhällen som är knutna till skogsmyrmosaiken.

Skötsel enligt skötselplan

- Bränning används för att återställa trivialare tallskogar till ett naturskogsliknande tillstånd, samt för att bevara befintliga tallnaturskogar.
- Information om området ska finnas både på länsstyrelsens webbsida samt vid reservatet.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska värden

Myrarna och skogarna i området bildar en värdefull skogsmyrmosaik. Inslaget av småvatten i våtmarkerna skapar förutsättningar för ett rikt fågelliv. Inslaget av gamla tallar och torrakor i skogsinmarken kring myrarna utgör livsmiljöer för många arter som är hotade i landskapet i stort idag.

Tallskogar inom området har fått mycket höga omdömen i länets urskogsinventering. Myrmarkerna utgörs till största delen av mjukmattekärr utan särskilt utmärkande drag. Orördheten, storleken och mosaiken med myr och gammal skog utgör de högsta naturvärdena.

Nordbläster ligger i en värdestrakt för tallskog tillsammans med det närliggande Ålderfljot som också är aktuellt för reservatsbildning. Att dessa två likartade områden ligger så nära varandra, och dessutom i en värdestrakt med annan värdefull tallskog, gör dem särskilt värdefulla i ett längre perspektiv.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Myllrande våtmarker och Levande skogar.

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan bäst tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken

Planeringsbakgrund

Området berörs inte av några befintliga områdesskydd eller riksintressen.

I kommunens översiktsplan betecknas naturreservatet som "Skogsmark med höga natur- och friluftsvärden". Länsstyrelsen bedömer att naturreservatsbildningen är i linje med översiktsplanens intentioner.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i skötselplanen. Detsamma gäller för uppföljning av kvalitetsmål som avser arter.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Det är förbjudet att inom reservatet

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten. Undantag gäller för normalt underhåll och drift av befintliga vägar i anslutning till reservatet.

2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta eller ta bort dött träd eller vindfälle
3. gödsla, sprida aska eller använda bekämpningsmedel
4. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med undantag för:
 - framförande av snöskoter på snötäckt mark på markerad skoterled.
 - uttransport av älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.
 - tjänstemän i sjukvårds-, polis-, eller räddningsärendet. Insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen.
5. plantera in växter eller djur
6. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning – inklusive jakttorn och jaktpass med följande undantag:
 - Jaktpass av naturmaterial får uppföras, men sikt- och skjutgator får inte röjas.
7. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser.
8. bedriva jakt med fälla och snara med följande undantag:
 - Jakt med minkfällor är tillåtet
9. upplåta korttidsjakt.
10. jaga annat än älg, rådjur, räv, hare, vildsvin, mink, orre och tjäder.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

11. sprida kalk i vatten eller på land

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor, anläggning och underhåll av vandringsleder, parkeringar och andra anläggningar för friluftslivets behov
2. skötsel av naturreservatet genom t.ex. röjning, gallring, plockhuggning och naturvårdsbränning.

3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Det är förbjudet att inom reservatet

1. skada växande eller döda - stående eller omkullfallna - träd, stubbar och buskar.
2. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med undantag för:
 - framförande av snöskoter på snötäckt mark på markerad skoterled.

Utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter).
4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Motiv till föreskrifter, undantag mm

Punkterna A1-7 samt A11 syftar alla till att skydda mark och vegetation från åtgärder som kan skada djur, växter eller strukturer som är viktiga för att områdets naturvärden ska bibehålla eller uppnå gynnsam bevarandestatus. Punkten A4 syftar till viss del också till att minska störningar på framförallt fågellivet. Punkterna A2; A3 innebär att bestämmelserna i 29 § skogsvårdslagen om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till reservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler. Undantag från föreskrifterna ges för normalt underhåll och drift av vägar som ansluter till reservatsgränsen. Där inbegrips underhåll av diken, vägtrummor och slätter av vägrenar.

Punkterna A4 och C2 reglerar terrängkörning. Terrängkörning med motordrivna fordon ger vegetations- och markskador, särskilt om tunga fordon används eller om körning sker i våtmarker, vilket skadar den biologiska mångfalden och minskar upplevelsen av ett orört område. Förbränningsmotordrivna fordon orsakar även buller och avgasutsläpp, vilket stör både friluftsliv och djurlivet. Undantag för uttransport av älg, björn, större hjortvilt och vildsvin bedöms kunna ske med fordon som inte skadar den biologiska mångfalden samtidigt som omfattningen är så begränsad att friluftslivet, vid avvägning mot jaktintresset, får tåla eventuella störningar. De undantagna djuren överensstämmer med de som även undantas i terrängkörningslagen. För att minimera skador på mark och vegetation är det viktigt att körning begränsas till torra eller frusna marker.

Tyngre hjulgående traktorer ger ofta mark- och vegetationsskador. Bandgående älgdragare eller liknande rekommenderas. Om uppföljningen visar att markskador från uttransport av vilt åsamkar för stora skador, bör föreskriften skärpas.

Punkten A6: Olika typer av anläggningar inklusive eventuellt behov av markarbeten och vägar för uppförande och underhåll skadar den biologiska mångfalden och minskar påtagligt upplevelsen av ett "orört" område. Undantag medges för enklare jaktpass som till material och utförande är anpassat till platsen och "smälter" in i naturen.

Materialet ska utgöras av dittransporterade smala trädstammar. Taköverbyggnad får under jakten bestå av en presenning men denna får ej permanent vara kvar i skogen. Jaktorn får inte uppföras, dock får gamla stå kvar om de underhålls. Länsstyrelsen förbehåller sig rätten att ta bort jaktorn som ej underhålls.

Punkterna A7-10 reglerar jakt och fiske inom området.

Punkt A7 motiveras med att utfodring (åtling) av vilt medför att djur koncentreras till området kring utfodringsplatsen. Lokalt skadas vegetationen vid foderplatsen genom tramp, foderspill, en viss gödsling av marken, samt ett ökat betestryck på unga lövträd i området. Detta är inte önskvärt inom naturreservat. Det är dock tillåtet att lämna kvar den urtagna älgräntan efter skjuten älg liksom att mata småfåglar. Det är också tillåtet att sätta ut saltsten.

Punkt A8 förbjuder jakt med fällor och snara. Jakt med fällor bedöms ej vara av samma starka intresse som annan jakt, utan bedrivs främst i bestandsreglerande syfte. Utgångspunkten bör därför vara att endast tillåta jakt med fällor om det finns skäl att reglera specifika arter. Utestående fällor minskar också upplevelsen av ett "orört" område och kan upplevas negativt av friluftslivet. Undantag för minkfällor medges för att minkjakt är motiverad ur naturskyddssynpunkt och att fällfångst är den enda realistiska jaktmetoden. Även slagfällor är tillåtna vid minkjakt eftersom naturvårdsnyttan bedöms större än risken att enstaka individer av andra arter dödas.

Punkt A9 motiveras med att jaktutövarna inom naturreservatet ska ha en ingående kunskap om områdets naturvärden/skyddsbehov och vilka hänsyn som behövs vad gäller bl.a jaktens omfattning och utövning. Jaktgäster accepteras endast om de medföljer nyttjanderättsinnehavare – d v s de ska bedriva jakt tillsammans.

Punkt A10 motiveras med att naturreservatets syfte är att skydda hela biotopen med alla naturligt förekommande djur och växter, inklusive det ekologiska samspel som råder mellan vegetation och bytesdjur. Undantag görs dock för mink och vildsvin som inte är för trakten naturligt förekommande arter, samt för älg, rådjur, hare och räv som är arter av stor jaktlig betydelse och dessutom allmänt förekommande i skogslandskapet som helhet. Jakt på skogsfågel har i sig troligen inte någon större påverkan på skogsfågelstammen i relation till exempelvis skogsbruk. Däremot kan det finnas ett värde i att lokalt minska

påfrestningarna på fågelstammen i så stor utsträckning som möjligt. I Gåstjärnskölen, Nordbläster och Ålderfljot tillåts jakt på orre och tjäder eftersom jakten har en relativt begränsad omfattning. Om jakttrycket skulle öka eller fågelstammarna av annan anledning skulle minska bör föreskriften skärpas.

Punkterna B 1 -- B 3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är i restaureringsbehov kräver åtgärder för att höga naturvärden ska uppnås. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

C Punkterna under C inskränker allmänhetens nyttjande av området. Punkterna C1-4 syftar till att skydda mark och vegetation från åtgärder som kan skada djur, växter eller strukturer som är viktiga för att områdets naturvärden ska bibehållas eller uppnå gynnsam bevarandestatus. C2 och 4 syftar också till att undvika aktiviteter som kan störa framförallt fågellivet. En skoterled passerar området. Det bedöms inte vara motiverat att ändra ledens sträckning i dagsläget. Om trafiken på leden visar sig orsaka störning eller skada bör föreskriften skärpas.

Matsvamp och bär får plockas i reservatet. Det är tillåtet att tälta i reservatet samt att elda under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd. Vill man inte ta med sig egen ved går det bra att plocka torra kvistar från marken. Däremot får man inte elda med delar av torrakor och stubbar eller liggande döda träd, s k lågor.

C3. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

C4. Fler besökare i reservatet är normalt positivt. Olika organiserade arrangemang kan dock, om de bedrivs i olämplig omfattning, på olämpligt sätt, på olämplig plats eller under olämplig tid, störa andra besökare och negativt påverka naturmiljön. För att kunna inrikta den organiserade verksamheten till en hållbar och miljöanpassad sådan, krävs därför tillstånd av länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan då ställa villkor och anvisa passande plats etc.

Ärendets handläggning

I samband med omarrondering i Mora kommun så diskuterades det hur man skulle hantera de områden som hade större nyckelbiotoper. Ett förslag var att på frivillig väg göra en grön plan och däri skulle dessa nyckelbiotoper vara en frivillig och gemensam avsättning. Detta förslag gick dock inte igenom. I samband med omarronderingen köptes därför fem större områden in av staten för reservatsbildning, däribland Nordbläster.

I samband med omarrondering så värderades markerna av Skogsvårdsstyrelsen (numera Skogsstyrelsen) och Lantmäteriet har skött själva omarronderingen. I december 2006 togs beslut om fastställande av omarronderingen.

Ett förslag till beslut skickades på remiss i oktober 2007 till berörda myndigheter och sakägare. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Mora kommun, Venjans viltvårdsområde, Friluftsrådet i Dalarna, Bergsstaten och Försvarsmakten tillstyrker alla de blivande reservaten.

Förslag till justeringar av skötselplan har lämnats av Venjans motorklubb, Sveriges geologiska undersökning (SGU) samt några privatpersoner. Skötselplanen har justerats vad gäller leder, beskrivning av geologiska förhållanden och beskrivning av kulturhistorik i området.

Norra Venjans besparingsskog är väghållare på samtliga vägar som ansluter till reservatet. De vill att det tydligt framgår att underhåll av väg med tillhörande diken och vägtrummor är tillåtet. Detta har förtydligats i föreskrifter och motiv till föreskrifter. De vill också diskutera andelstal i vägunderhållet beträffande de berörda vägarna. Eftersom ännu inte förrättningen efter omarrondering kommit Länsstyrelsen tillhanda, lämnas frågan om andelstal till reservatsförvaltaren. Besparingsskogen vill också återvinna överbyggnaden på den väg som går in i reservatet, och som ska stängas för allmänheten. Även denna fråga lämnas till områdesförvaltaren att diskutera, eftersom vägen även framöver kan vara till nytta vid skötselåtgärder i området.

Venjans viltvårdsområde anser att jakt på tjäder, orre, samt björn bör tillåtas. Jägareförbundet Dalarna saknar tillräckliga motiveringar till de föreslagna restriktionerna för jakt i föreskrift A10. Länsstyrelsen har bedömt att jakt på vildsvin ska vara tillåtet i reservat. Orre, tjäder och vildsvin har därför också undantagits från jaktförbudet i föreskrifterna.

Upplysningar

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge tillstånd eller dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras enligt vad som anges i 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

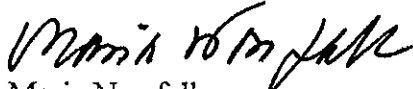
Överklagan

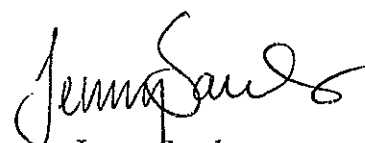
Beslutet kan överklagas till regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Maria Norrfalk

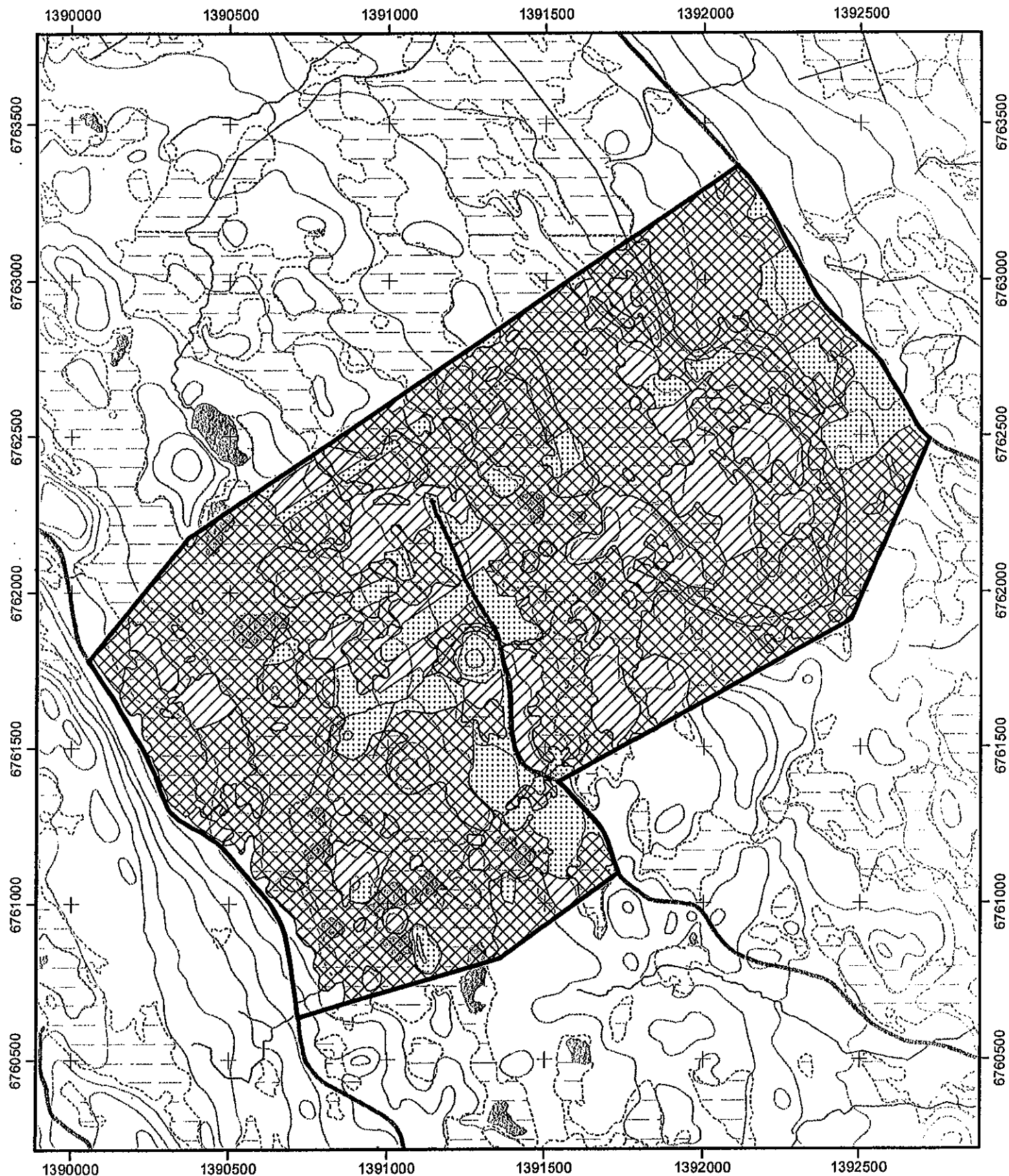
I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, kulturmiljöhandläggare Tommy Nyberg, samhällsplanerare Frida Rotberger, tf funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Jenny Sander, den sistnämnde föredragande.

Maria Norrfalk

Jenny Sander

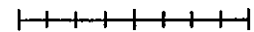
Bilagor:

- Bilaga 1 Beslutskarta
- Bilaga 2 Översiktskarta
- Bilaga 3 Skötselplan
- Bilaga 4 Hur man överklagar

Teckenförklaring

0 125 250 500 Meter

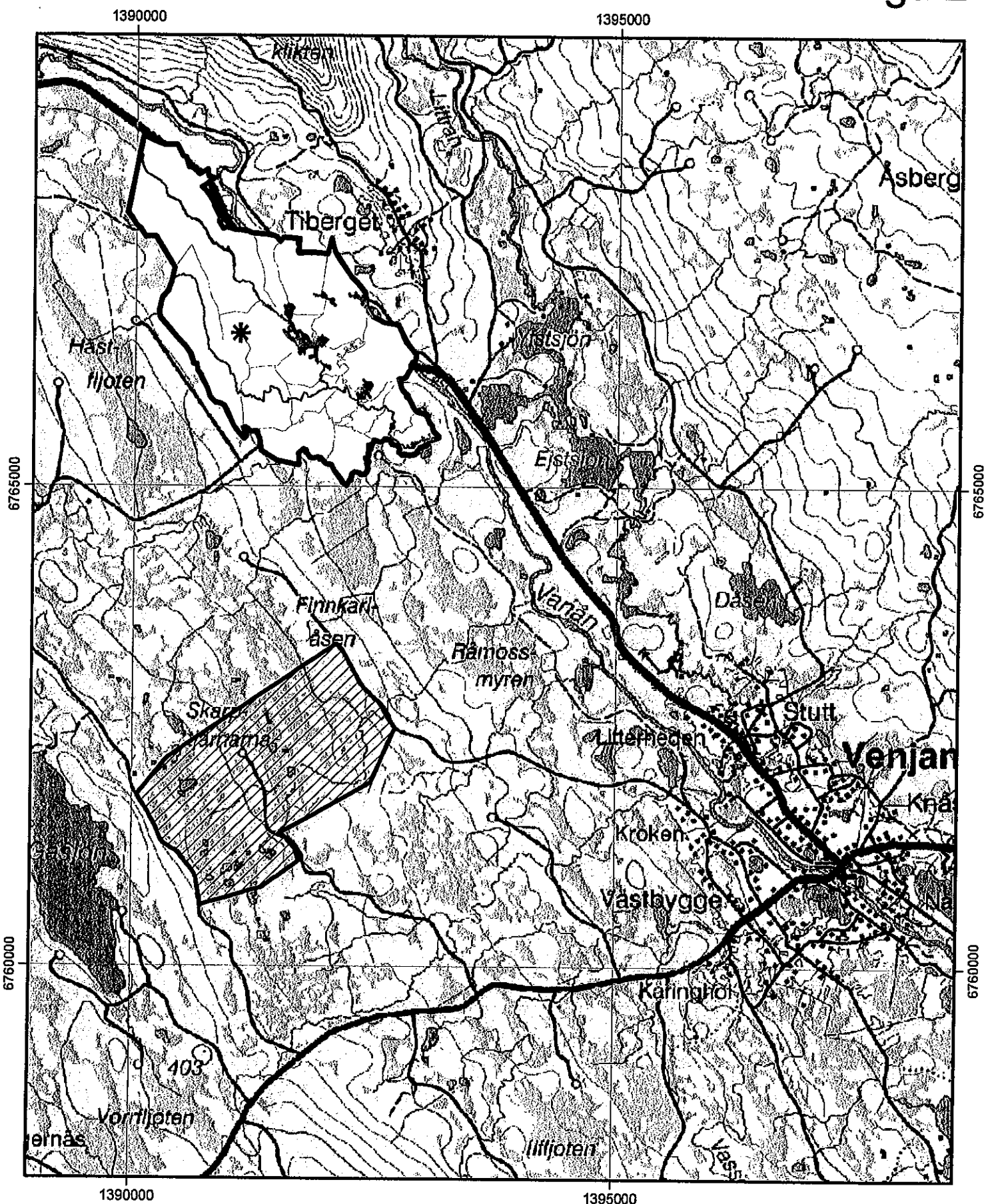

Skala 1:16 000

Funktionsindelning

- Värdekärna
- Utvecklingsmark
- Arronderingsmark
- Skyddszon

- Reservatsgräns
- vattendrag
- höjdkurvor
- vatten
- byggnader
- Allmän väg
- Mindre bilväg
- Traktorräg
- Vandringsleder och stigar

0 750 1 500 3 000 Meter

Skala 1:50 000

Copyright Lantmäteriet 2004. Ur GSD-produkter ärende 106-2004/188 W

Teckenförklaring

 Reservatsgräns

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET NORDBLÄSTER

BESKRIVNINGSDDEL

1 Beskrivning av området

1.1 Administrativ data

Namn	Nordbläster
Objektnummer	DOS-id: 1004669
Natura 2000-beteckning	Ej med i nätverket
Län	Dalarnas län
Kommun	Mora kommun
Markslag: (uppdelning enl KNAS)	
Tallskog	100 ha
Granskog	1 ha
Barrblandskog	40 ha
Barrsumpskog	7 ha
Lövblandad barrskog	13 ha
Triviallövskog	10 ha
Lövsumpskog	4,5 ha
Hygge	11 ha

Impediment	39 ha
Myr	134 ha
Vatten	9 ha

1.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Våtmarker och vatten

Delar av våtmarkerna har sannolikt slåtrats, men inga spår syns numera av detta. Intill vägen längst i öster finns dock rester av en buvallkoja. Våtmarkerna inom området är till största delen odikade. I de norra delarna finns dock enstaka diken. Som namnet Nordbläster vittnar om, har blästor för myrjärnsframställning funnits i området.

Skogsmark

Björkinslag, kolade stubbar och brandljud i både döda och levande tallar vittnar om att skogarna i området brunnit senast för omkring 120 år sedan. Några av dimensionsavverkningsstubbarna har fler brandljud från tidigare bränder. Sommaren 2006 sågs färskare spår från blixtnedslag i två tallar, dessa har dock inte resulterat i bränder.

I stort sett all skogsmark inom reservatet har påverkats av dimensionsavverkning. I några bestånd märks denna påverkan inte lika kraftigt som i andra. Modern skogsbruk har påverkat delar av området hårt men det finns, kanske tack vare de splittrade ägarförhållandena, också stora ytor som inte påverkats av skogsvårdande åtgärder i senare tid.

Jakt, fiske och övriga fritidsaktiviteter

Området ingår i Venjans viltvårdsområde, samt i Norra Venjans fiskevårdsområde. En skoterled passerar genom området, men trots områdets närhet till Venjan, är det tveksamt om det i övrigt är särskilt välbesökt.

1.3 Beskrivning av området

1.3.1 Biologi

I trakterna väster om Venjan finns relativt stora arealer gammal tallskog. Nordbläster och det intilliggande Ålderfljot, som är likartade områden, ingår båda i en stor värdestrakt för tallskog som sträcker sig vidare mot nordost. Detta gör dessa områden än mer värdefulla på längre sikt. Tallskogarna i både Nordbläster och Ålderfljot tillhör traktens finaste, och är bitvis urskogsartade med mycket höga naturvärden.

Myrmarkerna består till största delen av artfattiga mjukmattekärr som i sig själva kanske inte är särskilt imponerande. Inslagen av öppna småvatten ger dock förutsättningar för ett rikt fågelliv, och det omväxlande landskapet med skogsåsar som

bryter av myrflaken ger en värdefull mosaik. Gemensamt för många av de skyddsvärda arter som hittats i området är att de kräver en hög luftfuktighet. Det omväxlande landskapet med myrar och småvatten mellan torrare skogsåsar gör att fuktighetskrävande arter här hittas i öppnare tallskogar än vad som annars är vanligt. Tillgången på död ved och gamla träd intill myrarna är därför en viktig tillgång i detta område.

I nordväst finns ett litet klubbalkärr. Kattfotslav, som hittats här, är en god indikator på värdefulla skogsbestånd med konstant hög luftfuktighet och kontinuitet av äldre träd. Även gammelgranskål indikerar att beståndet haft långvarig kontinuitet av gamla granar och ett stabilt mikroklimat. Även här har naturligtvis närheten till de stora myrmarkerna betydelse för luftfuktigheten.

Arter

Art	Vetenskapligt namn	Kategori
Lavar		
Nästlav	Bryoria furcellata	S1
Garnlav	Alectoria sarmentosa	S1
Vitgrynig nållav	Chaenotheca subroscida	S3
Vedskivlav	Lecidea botryosa	S2
Dvärgbägarlav	Cladonia parasitica	NT
Kattfotslav	Arthonia leucopellaea	S3
Violettgå tagellav	Bryoria nadvornikiana	NT
Kortskäftad ärgspik	Microcalicium ahneri	S3
Svampar		
Tallticka	Phellinus pini	S2
Dropptaggsvamp	Hydnellum ferrugineum	S3
Obestämd korktaggsvamp	Hydnellum sp.	S3
Kötticka	Leptoporus mollis	S2
Gammelgranskål	Pseudographis pinicola	NT

Tabell över artförekomst av rödlistade, signalarter och Natura 2000-arter.

Kategori:

1 Rödlistade arter enligt ArtDatabanken 2005. (RE) Försvunnen, (CR) Akut hotad, (EN) Starkt hotad, (VU) Sårbar, (NT) Missgynnad, (DD) Kunskapsbrist.

2 Signalarter enligt Skogsvårdsstyrelsen. (S1) Lågt signalvärde, (S2) Medelgott signalvärde, (S3) Högt signalvärde.

1.3.2 Kulturhistoria

Inom området finns inga kända fornlämningar. Slätter har sannolikt bedrivits på myrmarkerna. Inga spår syns dock inom reservatet. Längst i öster, mot skogsbilvägen som avgränsar området, finns en husgrund från en buvallkoja enligt skogsstyrelsens inventering Skog och historia. Vid myren Nordbläster finns spår av en gammal myrjärnsblästa enligt artikel i boken Venjans församling 350 år. Det är dock osäkert om blästplatsen ligger inom reservatsgränsen.

1.3.3 Geologi

Nordbläster ligger på den myrrika dalasandstensplatån. Myrarna i detta område är starkt uppdelade av moränryggar, öar och holmar, som i allmänhet sträcker sig i NV-SÖ riktning. Till största delen utgörs berggrunden av näringsfattig Dalasandsten. I områdets västra hörn, vid det lilla klubbalkärret, passerar dock en diabasgång.

1.3.4 Friluftsliv

En skoterled passerar genom områdets västra del i nord-sydlig riktning. I övrigt finns inga anordningar för friluftslivet.

1.4 Källförteckning

Bratt, L, Rafstedt, T, 1990: *Våtmarker i Kopparbergs län*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1990:2.

Skogsstyrelsen, Skog och historia, inventering 1998-2002.

Solders, S mfl. *Venjans församling 350 år*.

PLANDEL

2.1 Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Syftet med naturreservatet är att bevara en skogsmyrmosaik med ingående element. Särskilt prioriterade är de stora våtmarkerna med inslag av småvatten och de värdefulla tallnurskogar som finns i området. Syftet är också att på längre sikt öka naturvärdena i de mer triviala skogsmarkerna i området.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet.

2.2 Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet/skötselområdet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Några av de arter som hittats i området kan åtminstone tillfälligt missgynnas av naturvårdsbränningar. Eftersom den gamla brandpräglade tallskogen utgör en så stor del av områdets värden bör dock detta inte hindra att bränningar utförs.

2.3 Skötselområden med kvalitetsmål och åtgärder

Reservatet är indelat i 4 skötselområden, vilka utgår från skötselbehov:

- 1 Våtmarker och vatten
- 2 Talldominerad skog
- 3 Övrig skog
- 4 Friluftsliv

Skötselområde 1: Våtmarker och vatten, 173 ha

Beskrivning

Våtmarkerna i området är uppdelade på två större enheter. Själva Nordbläster, i väster, är ett relativt blött myrområde, där flarkarna i vattenbanornas strängmyrar till stor del upptas av gölar. Myrvegetationen utgörs i övrigt av mjukmattekärr. Karlmyren, längre österut, är plan och dominerad av mjukmattekärr med övergång till mossar i skogskanterna. Kring myrarna finns mindre ytor med skogbevuxen myr. Flera mindre tjärnar och gölar finns också i området. I områdets norra delar har dikningar gjorts, vilka syns på den ekonomiska kartan från 1974. Några av dem avvattnar ännu lokalt, men den övergripande effekten verkar vara liten.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Målsättningen är att våtmarker och vatten ska ha en naturlig hydrologi.

Det är gynnsamt tillstånd när följande kvalitetsmål är uppnådda:

- Våtmarker och vattendrag påverkas ej av dikning.

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

De diken som finns i området ska inte underhållas. I övrigt fri utveckling såvida inte uppföljning visar att skötselåtgärder behövs för att bevara naturvärdena. Vid bränning av intilliggande skog kan elden tillåtas krypa ut i myrkanterna.

Skötselområde 2: Talldominerad skog, 166 ha

Beskrivning

På flera platser i området finns bestånd med riktigt fin, bitvis urskogsartad, gammeltallskog, men den splittrade markägarstrukturen har också lämnat efter sig en mosaik av brukade ytor. Längs skogsbilvägen som går in i områdets centrala delar och längs vägen som utgör områdets östra gräns, har avverkningar gjorts. Några av dessa är ännu hyggen, men på de flesta växer ungskog. Några smala remsor med ungskog sträcker sig också genom hela området i öst-västlig riktning.

Brand har historiskt sett varit en viktig faktor för att bibehålla de öppna tallskogarna. På flera ställen inom området går att hitta gamla stubbar med flera brandljud. 2006 hittades färskt spår av blixtnedslag i två tallar. Inget av dessa har dock lett till skogsbrand.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Målsättningen är att gammeltallskogen ska behålla sina höga naturvärden. De mer påverkade bestånden ska på sikt få samma karaktär som den gammeltallskog som finns idag. Detta innebär att det ska finnas gamla tallar och stående död tallved av god kvalitet. Även ungskogar och hyggen ska på längre sikt få en naturskogsartad struktur. Graninblandningen får inte bli för stor, och det ska finnas solexponerade döda och levande gamla tallar.

Det är gynnsamt tillstånd när följande kvalitetsmål är uppfyllda:

- Gamla tallar (>200 år) finns med minst 30 st/ha i genomsnitt.
- Stående död ved av god kvalitet finns med minst 10 torrakor eller högstubbar(>1,5m)/ha i genomsnitt.
- Brandspår i form av kolad ved eller brandljud i levande träd finns i minst 10 stammar eller stubbar/ha i genomsnitt.
- Graninblandningen överstiger 30% av grundytan på max 30 ha inom skötselområdet.

Skötselåtgärder

Restaurering

Bränning ska användas för att restaurera mer skogsbrukspåverkade bestånd i området. Lämpliga mål för bränningen kan vara att:

- bibehålla eller skapa en öppen och varierad bestandsstruktur.
- främja bildning av torrakor av god kvalitet genom att skada tallar i varierande grad för att initiera impregnering av veden.
- skapa brandljud.

Vid bränning ska målsättningen vara en hög överlevnad (>75%) av gamla tallar (>200 år) då dessa utgör en brist i landskapet i stort. Gränser för bränning ska så långt som möjligt utnyttja naturliga brandhinder, dessa kan dock förstärkas tillfälligt. Transporter av utrustning m.m. får inte skada myrmarkerna. Efter bränning ska föryngring ske på naturlig väg.

Eventuell bränning ska i regel ej föregås av avverkning av träd. Undantag kan göras i likåldriga bestånd med låga naturvärden, där dagens bestandsstruktur gör det svårt att skapa önskad variation med enbart bränning som redskap. I sådana fall kan partiella uttag användas för att skapa heterogenitet i beståndet. GROT måste då forslas bort före bränning för att minska brandens intensitet.

Om lövuppslaget blir särskilt stort kan stängsling övervägas. En noggrann övervägan bör då göras hur fågellivet kan påverkas negativt av stängslingen, och åtgärder bör vidtas för att minska denna negativa påverkan. Exempel på åtgärd är snitslar längs stängslet för att öka synligheten.

I ungskogar med särskilt mycket löv kan lövet gynnas. I bestånd där bränning är olämplig kan granröjning eller ringbarkning användas.

Löpande skötsel

Det finns flera bestånd som tekniskt och naturvårdsmässigt sett lämpar sig för återkommande bränningar, de är också enkla att avgränsa via karta eller ortofoto. Lämpligheten bör slutgiltigt avgöras genom fältbesök. I första hand ska bränning ske i de bestånd som idag har lägre naturvärden, men även bestånd med högre värden bör på sikt brinna för att behålla dessa värden. I respektive bestånd ska det brinna med mellan 50-150 års intervall. Bränningsplanering bör ta hänsyn till den regionala bränningsstrategi som länsstyrelsen tar fram under 2006-07.

Skötselområde 3: Övrig skog, 30 ha**Beskrivning**

Även om de torrare tallskogarna dominerar i Nordbläster, finns små fuktstråk med sumpskog. I nordväst finns en liten sumpskog med klibbal och gran, där kattfotslav och gammelgranskål tyder på kontinuitet. Ett större sumpskogsdrag finns också i sydost längs en av bäckarna som rinner österut.

Det finns också några blandskogar på torrare mark med relativt stort lövinslag.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Hydrologin i sumpskogarna ska bibehållas. Död ved och andra strukturer som kännetecknar naturskog ska finnas.

- Inga diken påverkar sumpskogarna.
- Död ved ska finnas i sumpskogarna med i genomsnitt över 15m³/ha.
- Spår av tretåig hackspett finns i området.

Skötselåtgärder

Fri utveckling såvida inte uppföljning visar att skötselåtgärder behövs för att bevara eller utveckla naturvärdena. Bränning är inte helt utesluten i de torrare, mer lövrika, bestånden.

Skötselområde 4: Friluftsliv**Beskrivning**

Nordbläster ligger lättillgängligt nära Venjan. Idag finns dock inga anordningar för friluftslivet annat än den skoterled som passerar myrmarkerna i väster. Sannolikt är området därför inte särskilt välbesökt.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Det är gynnsamt tillstånd när följande kvalitetsmål är uppnådda:

- Information om området ska finnas på länsstyrelsens webbsida.
- Informationsskyltar finns vid de vägar som ansluter till reservatet.
- En led finns i området

Skötselåtgärder

En led bör markeras upp som går genom de fina tallskogarna i reservatet. Förslag till mål för leden är en kulle i tallnaturskogen där man har fin utsikt över själva

Nordblästermyren. Där kan en sittplats ordnas med utsikt över myren. En parkeringsplats med infotavla bör finnas vid vägen där reservatet börjar. Förslag till parkering och möjliga dragningar av vandringsled finns på skötselkartan, bilaga 1. En anslutande ledsträckning från Gasjövägen kan också övervägas om det går att hitta en lämplig passage över myren.

Skogsbilvägen som går in i reservatets centrala delar bör stängas för allmänheten och ej underhållas. Den kan dock användas vid skötselåtgärder och för exempelvis uttransport av vilt.

Skoterledens passage genom reservatet bör markeras tydligare.

Informationstavlor om reservatet bör också finnas vid de skogsbilvägar som utgör reservatsgräns i öster och väster.

Löpande skötsel

Vid behov underhåll av parkeringsplatser, informationstavlor, leder och andra eventuellt tillkommande anordningar.

3 Jakt och fiske

Endast jakt på älg, rådjur, räv, hare, orre, tjäder, vildsvin och mink är tillåten. Älgdragare eller annat fordon för uttransport av vilt får användas under förutsättning att markskador inte uppkommer. Särskilt myrmarkerna är känsliga för körspår som kan ha en utdikande effekt. Jaktpass får endast byggas av naturmaterial. Presenning och liknande kan användas tillfälligt under älgjakten, men dessa ska tas hem efter avslutad jakt. Röjning av siktgator får inte göras.

Fiske får bedrivas i reservatet, men fiskevårdande åtgärder som strider mot reservatsföreskrifterna, t.ex. utsättning av fisk, får ej göras.

4 Dokumentation och uppföljning

Dokumentation

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning

Kvalitetsmål

Uppföljning av de kvalitetsmål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljningen genomförs av funktionen för områdesskydd vid länsstyrelsen.

Restaureringsåtgärder

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, men ledas av funktionen för områdesskydd vid länsstyrelsen.

Övriga skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

5 Revidering av skötselplanen

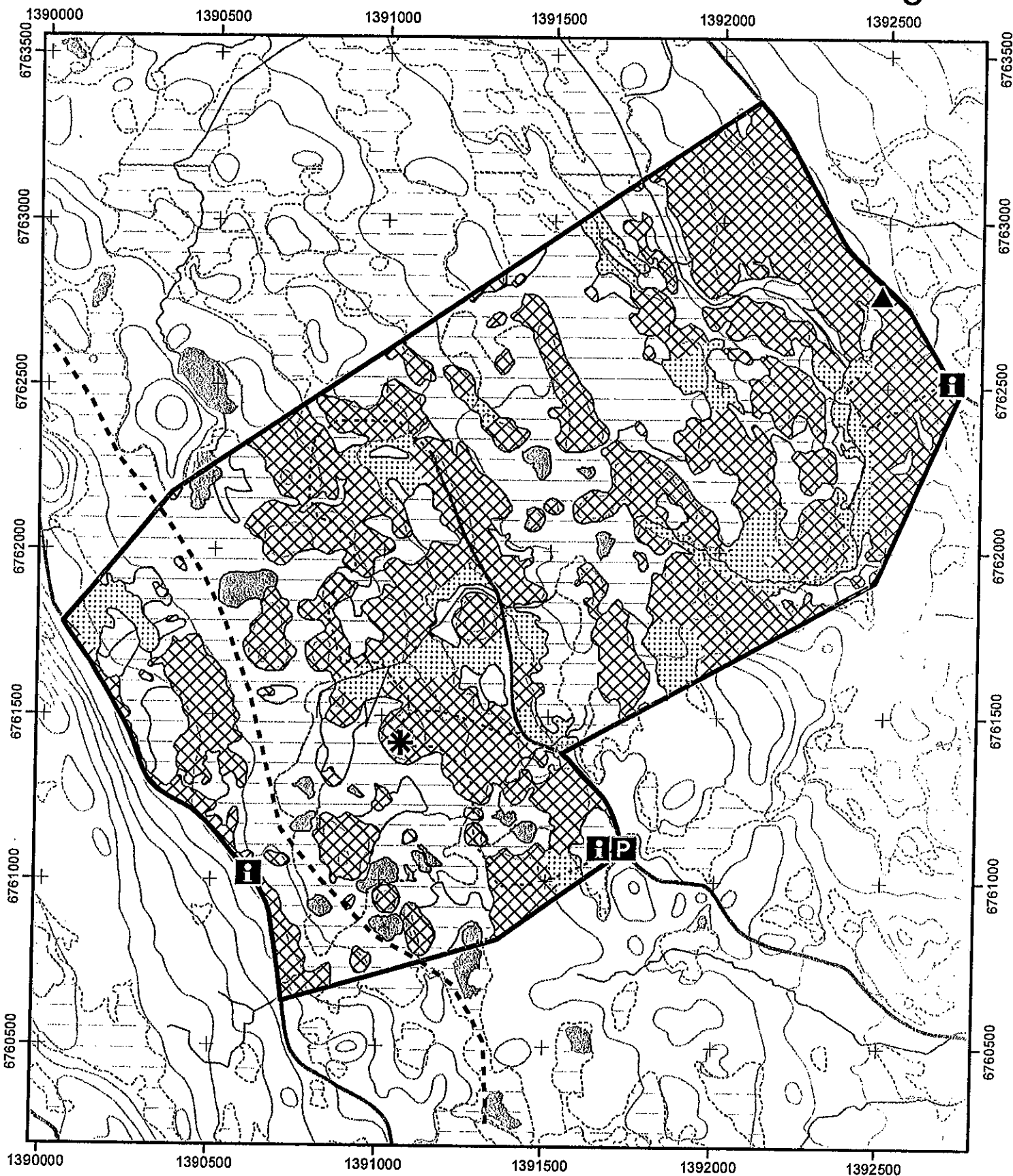
Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

6 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet
Gränsmarkering	1
Informationsskylt	1
Markering leder	2
Bränning i utvecklingsmark	1
Bränning i värdekärna	2
Uppföljning av skötselåtgärder	Vid utförd åtgärd
Uppföljning av kvalitetsmål	Enligt tidsplan för uppföljning i respektive naturtyp

Bilagor:

Bilaga 1: Skötselkarta

Teckenförklaring

Infotavla	Skötselområden
Kojruin	Tallskog
Utsiktsplats	Våtmarker och vatten
Parkering	Övrig skog
Skoterled	Förslag till vandringssled

Reservatsgräns	Allmän väg
vattendrag	Mindre bilväg
höjdkurvor	Jämväg
vatten	

0 125 250 500 Meter

Skala 1:15 000

